

**«Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ»**

**«Ουκ έχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλουσαν ἐπι-
ζητούμεν» (Εβρ. ιγ', 14),**

βροντοφώνησε ο Απόστολος Παύλος στην προς Εβραίους επιστολή του, έχοντας προσωπική αντίληψη της ωραιότητας της άλλης ζωής. Στη δε προς τους Φιλιππισίους επιστολή του αναφέρει:

«Ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει» (Φιλιπ. γ'20).

Στην Ελλάδα, χώρα αιωνόθρευτη, η μοίρα συνυφαίνει την προσωπική πορεία του ατόμου με την εθνική ιστορία. Όλη η ζωή είναι επτασφράγιστη από γεγονότα, καθοριστικό για τον γενέθλια τόπο -χώρο ζωτικό για τα πεπρωμένα κάθε ελευθερόφρονα πολίτη.

Η γεωγραφική θέση και η ανθρώπινη δυναμική, συνυφαίνουν την πολιτιστική πορεία της ιστορικώς αναπτυσσόμενης κοινωνίας. Η αέναη φυλετική παρουσία περιτυλίγει στο μυστικό του είναι, διαιώνια την πίστη του υπάρχουν και καθιστά το γεραρό σε κρίσιμες συγκυρίες Γένος, μεταλαβιά του πνεύματος, δοξαστικό της δημιουργίας και εφελτήριο της προόδου. Πρωτίστως ενοποιητική της φυλής πρωτοδύναμη - σπόρος φωτός, για φώτιση ελευθερίας σε σκοτεινές περιόδους.

Ιδιαίτερος οι ελληνικοί τόποι της ηρωικής Δράμας, καθέδρα θεών, εστίες ηρώων, καθώς και ναοί φιλόμουσων μυστικών, παρουσιάζουν και ιστορία μακρότατη, αλλά και περίτεχνα μνημεία, αισθητικοί μάρτυρες του γονιμοποιημένου, θεϊκώς, χώρου. Έτσι, λοιπόν, διαμορφώνεται ένα **«κοινό των Ελλήνων»**, με ταυτόσημους ιδεολογικούς προσανατολισμούς και σφυρηλατείται η πίστη της μιας, για όλους, τύχης. Τα ιδανικά της φυλής, με το πνευματοφόρο περιεχόμενό τους, εξακολουθούν να διαπλάθουν αρμονικά το ωραίο και το αληθινό, γιατί η αείθαλη αλκή του Ομηρικού λόγου, συνεχώς γονιμοποιεί **«το έπος του ελληνισμού»** την ελευθερία και την κοι-

νωνική αλληλεγγύη. Σ' αυτές, άλλωστε, τις θεοδώρητες και ηθικές αρχές-σύμβολα, στηρίζεται διαχρονικά η διαιώνια ελληνική παιδευτική και χριστιανική αγωγή, η οποία σε ευτυχείς για το έθνος συγκυρίες, εκφράζεται υποδειγματικά από μία αδιάσπαστη σειρά γενεών όμαιμης καταβολής.

Μία τέτοια μορφή ελληνικής παιδευτικής και χριστιανικής αγωγής, υπήρξε ο αοίδιμος Μητροπολίτης Δράμας Χρυσόστομος Καλαφάτης.

Ο μακεδονομάχος Μητροπολίτης Δράμας και μετέπειτα Σμύρνης Χρυσόστομος Καλαφάτης, γεννήθηκε το 1867 στην Τρίγλια της Βιθυνίας της Μικράς Ασίας. Σπούδασε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Εκεί, πρωτόμαθε να αντιπαλαίει τον φόβο με τη μυθική λεβεντιά του αρχηγού των Μυρμηδόνων Αχιλλέα. Πριν ακόμη τελειώσει τη Θεολογική Σχολή, είχε εντέλεια μνηθεί να μεταλαμβάνει καθημερινά τα εύχυμανάματα της πλουτοδότρας γης και της ηρωικής παραδόσεως του γένους. Κοινωνούσε ελληνικότατα από το πανάξιο ποτήρι της φιλογένειας των προγόνων του:

**«εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου
Πνεύματος».**

Υπήρξε ένθεος ζηλωτής και υπέρμαχος της αμωμήτου πίστεώς μας.

Κατά το έτος 1897 ανέλαβε το αξίωμα του μεγάλου πρωτοσυγκέλου των Πατριαρχείων. Κατά το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο κατείχε το αξίωμα αυτό, διακρίθηκε για την ευφράδεια του λόγου του και τη μεγάλη δραστηριότητα την οποία ανέπτυξε.

Από τις πρώτες ημέρες της διακονίας του, ο Χρυσόστομος κέρδισε την αγάπη και τη συμπάθεια όλων. Ανέπτυξε έντονη χριστιανική δράση και παρουσίασε τις χριστιανικές του αρετές. Κυρίως διακρίθηκε για την ευγλωττία του και τις οργανωτικές του ικανότητες. Μετά την ανάδειξη του προστάτη του **Κωνσταντίνου** στον πατριαρχικό θρόνο και ύστερα από ομόφωνη απόφαση της Συνόδου, χειροτονείται στις **18 Μαΐου 1897** σε πρεσβύτερο για να λάβει αμέσως το οφίκιο του μεγάλου πρωτοσυγκέλου του Οικουμενικού Θρόνου.

Όταν τον Ιούλιο του 1897 συνήλθε στο **Λάμπεθ** η Σύνοδος των επισκόπων της Αγγλικανικής Εκκλησίας για να εξετάσει, μεταξύ άλλων και το θέμα της ενώσεως των Εκκλησιών, ο πατριάρχης στον Χρυσόστομο ανέθεσε την προεδρία της επιτροπής. Πράγματι δε, ο Χρυσόστομος με την επιβλητική του παρουσία πολλά προσέφερε στις αποφάσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου την εποχή εκείνη. Και μετά την αναγκαστική παραίτηση του Κωνσταντίνου, ο Χρυσόστομος παρέμεινε στη θέση του, προσφέροντας με τον ίδιο ζήλο για το καλό της Εκκλησίας.

Στις **23 Μαΐου του 1902** χειροτονείται από τον πατριάρχη **Ιωακείμ Γ'** μητροπολίτης Δράμας σε ηλικία μόλις 35 χρόνων.

Η άφιξη και η ενθρόνισή του στη Δράμα έγινε στις **21 Ιουλίου 1902**, ημέρα Κυριακή. Τη Μητρόπολη της Δράμας ποίμανε μέχρι το 1910 και από το 1910 μέχρι το 1922 ποίμανε τη Μητρόπολη Σμύρνης, όπου και μαρτύρησε. Ανέπτυξε αξιόλογη εκκλησιαστική και εθνική δράση. Καθόλη τη διάρκεια της αρχιερατείας του στη Δράμα, ανέπτυξε μεγάλη εθνοφελή δράση, εξαναγκάστηκε, όμως, να απέλθει τον Αύγουστο του 1907, ύστερα από έντονα διαβήματα της τουρκικής κυβερνήσεως προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως ο οργανωτής και εμπνευστής των Ελλήνων ανταρτών στην περιφέρειά του.

Η προσωπική δράση του Χρυσοστόμου συνίσταται, όπως προκύπτει από τις εκθέσεις του για τον Μακεδονικό Αγώνα (1903-1907) προς τον οικουμενικό πατριάρχη **Ιωακείμ Γ'**, εκτός όλων των άλλων, σε συνεχείς περιοδείες για την τόνωση του εθνικού φρονήματος του ποιμνίου του, σε παρηγορία και υλική ανακούφιση των θυμάτων και σε διαμαρτυρίες προς όλες τις κατευθύνσεις.

Από τις εκθέσεις του αυτές, καθώς επίσης και από την ιδιωτική αλληλογραφία του, η οποία κατασχέθηκε από τους Τούρκους, - το περιεχόμενο της οποίας θεωρήθηκε συνωμοτικό - προκύπτει ότι, ο Χρυσόστομος είχε προβεί και σε θετικά μέτρα άμυνας, δηλαδή σε οργάνωση και ενίσχυση ελληνικών ανταρτικών σωμάτων για την απόκρουση των επιδρομών των Βουλγάρων «**κομιτατζήδων**». Όπως είναι ευνόητο, ο Χρυσόστομος γνώριζε ότι δεν επαρκούσαν οι προφορικές και οι έγγραφες διαμαρτυρίες του για τις θηριωδίες των Βουλγάρων και επίσης ήταν ενήμερος όλων των κινήσεων και της οργάνωσης των ελληνικών ανταρτικών σωμάτων, οι οποίες δρούσαν στις περιφέρειες Δράμας και Σερρών.

Περιοδεύοντας με παρά πολλούς κινδύνους στη μητροπολιτική του περιφέρεια της Δράμας, συγκρατούσε όλους, όσοι παραπλανήθηκαν από τη βουλγαρική προπαγάνδα, ενθουσίαζε τους λιγόψυχους και κήρυττε από τον άμβωνα των εκκλησιών την προβολή ένοπλης αντιστάσεως κατά των Βουλγάρων «**κομιτατζήδων**», των πρακτόρων τους και των εξωμοτών της περιοχής Δράμας.

Ο Χρυσόστομος διψούσε για μαρτύριο και θυσία. Διαπνεόταν από τις ιδέες και αρχές του ελληνοχριστιανικού πνεύματος και γι 'αυτό ακούραστα περιέτρεχε όλη την περιοχή της **Μητροπόλεως Δράμας και Ζιχνών**, για να

αποσοβήσει τον κίνδυνο του εκβουλαρισμού της μακεδονικής αυτής γης. Τα ιδανικά της ελευθερίας, της αγάπης για την πατρίδα και της πίστης, εμπνέουν τον ιεράρχη και μπαίνει σαν αγκάθι στη φτέρνα του εχθρού. Τον κυνηγούν, τον εξορίζουν, θέλουν να τον αφανίσουν, αυτός όμως συνεχίζει.

Εκτός από την πόλη της Δράμας, ο Χρυσόστομος έστρεψε αμέριστο το ενδιαφέρον του και σε πολλά άλλα χωριά της δικαιοδοσίας του, όπου ανήγειρε Εκκλησίες, Σχολεία, Γυμναστήρια και πολλά ακόμη Κοινοφελή Ιδρύματα ευποίας, χωρίς να λογαριάζει τους κινδύνους που διέτρεχε σε κάθε βήμα.

Μεταξύ αυτών, ήταν και η περίπυστος και ιστορική κωμόπολη της Αλιστράτης, η οποία ήταν τότε το δεύτερο πνευματικό κέντρο της Ανατολικής Μακεδονίας, μετά την πόλη των Σερρών. Κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας, είχε πρωτοστατήσει στην υποστήριξη των γραμμάτων και στην ανάπτυξη της πνευματικής κινήσεως στην ευρύτερη περιοχή. Το 1904 ίδρυσε Οικοτροφείο για τα ορφανά, των οποίων οι γονείς είχαν δολοφονηθεί από το βουλγαρικό κομιτάτο. Το Οικοτροφείο, το οποίο στεγαζόταν σε οικημα συνεχόμενο με το μητροπολιτικό, τελούσε υπό την προστασία του μητροπολίτου Φιλίππων, Δράμας και Ζιχνών, που είχε την έδρα του στην Αλιστράτη. Στην Αλιστράτη έκτισε περικαλλές Μητροπολιτικό κτίριο, και Ορφανοτροφείο. Ίδρυσε, επίσης, Γυμναστήριο, εφοδιασμένο με όλα τα γυμναστικά όργανα, καθώς και Οδοιπορικό Σύλλογο.

Επισημαίνεται ότι, κατά το έτος 1874 ιδρύθηκε στην Αλιστράτη, η «**Συντηρητική Αδελφότης**» «η **Αμφίπολις**», η οποία, όπως προκύπτει από τον διασωθέντα Κανονισμό λειτουργίας της, της **26^{ης} Δεκεμβρίου 1874**, είχε ως σκοπό τη διάσωση του καθεστώτος στα χριστιανικά χωριά της περιφέρειας, με τη διάσωση των Ελληνικών Γραμμάτων. Επίσης, η «**Συντηρητική Αδελφότης**» συνεργαζόταν στενά και με το άλλο αξιόλογο σωματείο της κωμοπόλεώς μας, τον «**Δραματικό Όμιλο Αλιστράτης**», ο οποίος ανέβαζε επί σκηνής θεατρικά έργα εθνικού περιεχομένου, για την καλλιέργεια και τόνωση του πατριωτικού φρονήματος των κατοίκων.

Όλοι, πάντως, οι σύλλογοι της περιφέρειας του, που ιδρύθηκαν και λειτούργησαν με υπόδειξή του, ανέπτυξαν σημαντική δραστηριότητα και συνετέλεσαν στη διατήρηση του εθνικού φρονήματος των κατοίκων, οι οποίοι επέδειξαν αξιόλογη αγωνιστική αντίσταση.

Γενικώς δε, η επιβλητική φυσιογνωμία του διακεκριμένου εκείνου ιεράρχη και εθνομάρτυρα, δέσποσε σε όλη την περιφέρεια της Δράμας. Η παρουσία του ήταν εμφανής παντού και πάντοτε. Υπό τη φωτεινή, μάλιστα

ηγεσία του οι Έλληνες της περιοχής αμύνθηκαν με σθένος κατά της βουλγαρικής επιβουλής και διατήρησαν το εκκλησιαστικό καθεστώς τους.

Πράγματι, οξυδερκής και διπλωματικός όπως ήταν, διέθετε θάρρος και ενεργητικότητα, αγάπη για το Θεό και τον άνθρωπο, τριγυρίζοντας έφιππος, οπλισμένος με αραβίδα και ακολουθούμενος από δύο σωματοφύλακες από την Καλλιθέα-Δράμας, τον **Προκοπίου** και τον **Λιάκα**, καθώς και τον ιεροδιάκονο **Θεμιστοκλή (Χατζησταύρου)**, στενό συνεργάτη του και αργότερα αρχιεπίσκοπο **Χρυσόστομο** Αθηνών και πάσης Ελλάδος, ο οποίος είχε αναλάβει την ορκωμοσία των νέων στελεχών. Δραστηριοποιήθηκε αμέσως ενάντια στους σκοπούς της Εξαρχίας και των κομιτατζήδων. Αφού, λοιπόν, πραγματοποίησε πολλές συσκέψεις με τους προκρίτους και τους δημογέροντες της πόλης, ίδρυσε Κέντρο Άμυνας με πρόεδρο τον ίδιο, στο οποίο μύησε τους διακριμένους για την αυτοθυσία και γενναιότητά τους κατοίκους. Στη συνέχεια, εγκατέστησε **Επιτροπές Άμυνας** στα χωριά και **Κέντρα Άμυνας** στις πόλεις της δικαιοδοσίας του, διορίζοντας παράλληλα ιερείς και δασκάλους ως εμψυχωτές - διαφωτιστές.

Οργανώνει τις ορθόδοξες Κοινότητες της περιφέρειάς του, στις οποίες επιβάλλει κανονισμούς λειτουργίας και υποδειγματική τάξη. Καθορίζει ειδικά τα καθήκοντα της **Δημογεροντίας**, της **Σχολικής Εφορείας** και της **Εκκλησιαστικής Επιτροπής** σε κάθε Κοινότητά του, με αντικειμενικό και άψογο τρόπο. Επίσης, θεσπίζει την ημερομηνία εκλογής των επιτροπών αυτών, τον τρόπο εκλογής και τα προσόντα εκλογέων και εκλεγομένων. Με αυτό τον τρόπο πετυχαίνει εκείνη την εποχή του **Μακεδονικού Αγώνα** την αφύπνιση όλου του ελληνισμού της Ανατολικής Μακεδονίας.

Ειδικά μάλιστα για τους δασκάλους, καθόρισε τον τρόπο εκλογής τους. Εκλέγονταν από κοινού με την Εκκλησιαστική Επιτροπή και τη Σχολική Εφορεία. Ο Χρυσόστομος θεωρούσε τον δάσκαλο τον πρώτο των πρώτων. Τον ήθελε πάντοτε υψηλής στάθμης αγωνιστή, πρωτοπόρο και σημαιοφόρο. Πίστευε ακράδαντα ότι μόνον έτσι μπορούσε η δουλωμένη Ελλάδα να διατηρήσει την εθνική της συνείδηση. Δεν ήταν τυχαίο το γεγονός, που ίδρυσε τουλάχιστον 24 Σχολεία στην περιφέρεια της Ζίχνης. Η παιδεία ήταν το όπλο του λαού για να ξεσηκωθεί.

Στην Ιερά Μονή Εικοσιφοινίσσης ίδρυσε ειδική πρότυπη **Γεωργική Σχολή** με γεωπόνο εκπαιδευτή των νέων στην υποδειγματική γεωργική καλλιέργεια. Προωθούσε, έτσι, την οικονομική άνθηση των σκλαβωμένων Ελλήνων.

Για την εκτέλεση των έργων του είχε την εκούσια συνεισφορά του ποιμνίου του. Ο καθένας προσέφερε για την εθνική υπόθεση ανάλογα με την περιουσία του.

Στον ενθρονιστήριο λόγο του στις 22 Ιουλίου 1902 υποσχέθηκε τα παρακάτω:

«Θα ανεγείρω, ούτω μεθ' ημών θημωνιάς καρπών, προϊόν της εργασίας και ιδρύματα ευποιας απαύγασμα της αγαπης του πλησίον, και στερεάς στήλας των ευγενών αισθημάτων και ακατάλυτα τείχη των ιερών εθνικών δικαίων και προνομίων».

Ο αοίδιμος ιεράρχης λάτρεψε με πάθος την περίπυστο πόλη της Δράμας και τους φίλεργους και φιλότιμους ανθρώπους της. Σ' αυτούς αφιέρωσε την ελληνοκεντρική παιδεία του, διακονώντας σε όλες τις εκφάνσεις της περιπετειώδους ζωής του πιστά και πολυτρόπως τον ελληνισμό, τη φιλαλληλία και τη χριστιανοσύνη, στην ακριτική αυτή περιοχή. Η φιλοπατρία θέριευε την ψυχή του, σε όλα τα προβλήματα του δεινώς δοκιμαζόμενου ποιμνίου του, στα δύσκολα εκείνα χρόνια της κατοχής.

Ο χρόνος καταξιώνει τις ιδέες και τις μορφές που αναλώθηκαν στην ανθρωπιστική, εθνική και χριστιανική εφαρμογή τους. Και αυτό διότι οι φιλάλληλες ιδέες διαμορφώνουν διαιώνια την προσωπικότητα, όταν αυτή ξεπερνά το άτομο και ταυτίζεται δημιουργικά με την κοινωνία, το έθνος και την εκκλησία. Όπως, ακριβώς, ήταν ο μακαριστός ποιμενάρχης μας. Κατανοούσε απόλυτα τον απλό λόγο:

«αγαπάς κάτι αληθινό, όταν το υπηρετείς χωρίς υστεροβουλία».

Αν και για την εκκλησία μας δεν υπάρχουν νεκροί, εντούτοις θεωρείται ιερό χρέος η αναφορά αγάπης, σεβασμού και μνήμης προς τους κοιμημένους, με ένα συγκλονιστικό τυπικό αθανασίας:

«Ο Θάνατος Σου Κύριε αθανασίας γέγονε πρόξενος».

Ο Κύριος νίκησε τον θάνατο με την ανάστασή του. Ο μακαριστός δεσπότης μας, άξιος ποιμενάρχης του χρέους προς την Εκκλησία και την Πατρίδα του, με την ευπραξία. Ο μεγάλος δε Γερμανός φιλόσοφος και ποιητής Γκαίτε μας διδάσκει:

«Έν αρχή ην η πράξη».

Μόνο με την προσωπική πράξη ριζώνει στην ανθρώπινη κοινωνία ο αγαθός λόγος. Και ο αείμνηστος ιεράρχης συνδύαζε με μοναδική συνέπεια πράξη και λόγο. Η τόλμη και τελεία περιφρόνηση του θανάτου, καθώς και

η μεγάλη αγάπη για το ποίμνιό του, κινούν τον θαυμασμό. Δεν του λείπει, ακόμη, και η διπλωματική ικανότητα, με την οποία αποφεύγει με άνεση τις συμπληγάδες, που ορθώνει μπροστά του ο κατακτητής.

Από τους εκκλησιαστικούς άμβωνες προτρέπει με πύρινους λόγους τους Έλληνες χριστιανούς, περιφρονώντας κάθε κίνδυνο, να επιδείξουν εγκαρτέρηση και θάρρος μπροστά στις βουλγαρικές ωμότητες.

Με τις συνεχείς και γόνιμες πρωτοβουλίες του, την ηθική εγρήγορση, την πατριωτική πατριά και έμπνευση, καθώς και την πατρική του αγάπη προς το ποίμνιό του, θεμελίωσε το ηθικό και εθνικό κριτήριο συνεχούς παραμονής στη σκέψη μας. Είχε διαμορφωθεί με τις ανιδιοτελείς και ειρηνοφόρες πράξεις του, σε πρότυπο κοινωνικής και εθνικής αγωγής. Και τα πρότυπα κατακτούν τη συνείδηση για να μην έχει η ανθρώπινη παρουσία τέλος. Το πρότυπο γίνεται πάντα ιστορία με διηλεκτή διδαχή. Είναι παρελθόν και μέλλον. Δηλαδή συνεχές παρόν. Όπως ο τιμημένος και καταξιωμένος ποιμενάρχης μας **«Χρυσόστομος Καλαφάτης»**, **ο πάλαι ποτέ Μητροπολίτης Δράμας και μετέπειτα εθνομάρτυρας Σμύρνης**.

Τα σημερινά θυρανοίξια του παρεκκλησίου του, είναι η μεγίστη οφειλόμενη τιμή της κωμοπόλεως της Αλιστράτης για μια πανάξια και διαίωνα μνήμη. Είναι το αντίδωρο της ψυχής του λαού της Αλιστράτης στον ιεράρχη του. Το δάκρυ μας ποτέ δεν θα στερέψει. Αντιθέτως, θα γίνεται ποταμός για να αρδεύει την αιώνια μνήμη του. Με τη δική μας μνήμη θα ανασταίνουμε την άγια μνήμη του, διότι ο μακαριστός δεσπότης μας, ήταν μία ιδιαίτερη περίπτωση κατεξοχήν εκκλησιαστικού ποιμενάρχη και εθνικού ανδρός.

Ο Χρυσόστομος δεν ήταν πολιτικός. Ήταν ιεράρχης. Και ως ιεράρχης αντλούσε τον εκκλησιαστικό του λόγο και την εκκλησιαστική του πράξη από την ανατολική πνευματική παράδοση, που είναι η εκκλησιαστική παράδοση της ορθοδοξίας μας. Η παράδοση αυτή, όπως διαμορφώθηκε από τη σύνθεσή της με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και που μέσω της γλώσσας συνιστά την ελληνορθόδοξη ταυτότητα, την ιδιοπροσωπία του Νέου Ελληνισμού. Ο προσανατολισμός, εξάλλου, του Χρυσοστόμου ήταν **ελληνορθόδοξος**. Ήταν, όμως, ταυτοχρόνως και εθνικός, διότι πίστευε ορθώς, ότι η ελληνορθόδοξη παράδοση συνέβαλε ιστορικά τα μέγιστα στη διαμόρφωση της ιδέας του έθνους και διατηρεί έως και σήμερα (μαζί με τη γλώσσα) την πολιτιστική του συνοχή. Έθνος και ορθοδοξία ήταν για τον Χρυσόστομο έννοιες αζεχώριστες.

Διακριτές ήταν οι θέσεις του και σε θέματα πολιτιστικά και παιδείας. Ιδιαίτερος πρέπει να εξαρθεί η στάση του στα εθνικά θέματα της ευάλωτης αυτής περιοχής, την οποία ποίμανε. Αντιτάχθηκε σθεναρά εναντίον των Βουλγάρων κατακτητών, που ήθελαν με κάθε τρόπο να αλλοιώσουν την εθνική ταυτότητα και κληρονομιά, μεταβάλλοντας την Ελλάδα σε άθρησκο λαϊκό κράτος με οποιοδήποτε τρόπο και τίμημα. Δεν θα πετύχαινε το επικτό, εάν δεν πάσχιζε να πραγματοποιήσει το ανέφικτο. Αλλά για να κάνει αυτό ένας άνθρωπος, πρέπει να είναι ηγέτης και όχι μόνο ηγέτης, αλλά και ήρωας με την ακριβή έννοια της λέξεως. Ήταν οπλισμένος με τέτοια ψυχική στερεότητα, που αφηφούσε ακόμη και το θρυμμάτισμα όλων των ελπίδων του ποιμνίου του. Χωρίς αυτή την ψυχική στερεότητα δεν θα μπορούσε να κατορθώσει, ούτε αυτό που είναι σήμερα δυνατό. Παρέμεινε ακλόνητος στις θέσεις του και τις αρχές του.

«Από ένα κύκνο δεν μπορούν να πέσουν παρά λευκά φτερά».

Λέει ο Βίκτωρ Ουγκώ.

Ο Χρυσόστομος, υπήρξε επίσης και ένας αξιόλογος λόγιος ιεράρχης, αφού συνέγραψε πολλά ελληνοκεντρικά και ελληνοπρεπή έργα εθνικού και θρησκευτικού περιεχομένου με ουσιώδη λόγο και καλλιέπεια, όπου κανείς ανακαλύπτει τις πνευματοφόρες δυνάμεις του. Με υπαρξιακή εθνική επάρκεια οδεύει ιεροκρύφια τις μυστικές ατραπούς της φυλής μας, που καταλάμπονται από την αίγλη της μοναδικότητας. Ο λόγος του ιχνηλατεί την καθημερινή τριβή και ιδεοπλάθει τους διαχρονικούς χαρακτήρες των ηρωικών πράξεων της εποχής εκείνης.

Εκ παραλλήλου, εκφράζει, με λόγο πυρίπνοο και με πνοή ηρωικής εξάρσεως, τον ατελεύτητο ζωηφόρο παλμό της ιστορίας της πολύπαθης πόλεως της Δράμας και της περιοχής της. Με πυρετική γραφή, συμπυκνώνει οργανικά τις αρετές και την ιδιοσυστασία του αιώνιου Έλληνα. Όχι μόνο τα κατορθώματα, αλλά και τα παθήματα του έθνους εκπυρώνουν δημιουργικά τη συνείδησή του. Η γλωσσική υπερευαίσθητη συνείδησή του επιστρατεύει στίλβουσες λέξεις, για να αισθητοποιήσει το άφραστο και να γοιμοποιήσει με ανθρωπισμό τον πατριωτισμό. Έτσι, η έλλογη φυλετική αυτογνωσία καθιστά θαλερό τον εθνικισμό.

Όταν στις 2 Μαΐου του 1919 γονατιστός και με δάκρυα στα μάτια ευλογούσε τις ελληνικές σημαίες και υποδεχόταν τους ελευθερωτές, τίποτα δεν προμήνυε την καταστρεπτική θύελλα, που θα ερχόταν σε λίγο και τον τραγικό θάνατο, που θα έβρισκε αυτός ο ίδιος ο ιεράρχης. Δυστυχώς, όμως,

το όνειρο της ελευθερίας που είχε πραγματοποιηθεί, δεν επρόκειτο για πολύ να επιζήσει. Την άνοιξη του 1922, απειλητικά και επικίνδυνα σύννεφα εμφανίζονται για τον ελληνισμό της Ανατολής. Οι μεγάλες Δυνάμεις προτείνουν ελληνοτουρκική ανακωχή με βάση την παραχώρηση μέρους της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα και εκκένωση της Μικράς Ασίας από τους Έλληνες.

Ο Μητροπολίτης Χρυσόστομος, που σε όλο το χρονικό διάστημα της ελληνικής κατοχής της Σμύρνης (1919-1922) υπήρξε ο ηγέτης σε κάθε εθνική και κοινωνική δράση, αρνείται να αποδεχθεί τέτοια λύση. Απευθύνει δραματικές εκκλήσεις στους αρχηγούς των συμμάχων και στέλνει προσωπικό γράμμα στον **Πάπα της Ρώμης Πίο ΙΑ'** για συμπαράσταση. Διοργανώνει τη **«Μικρασιατική Άμυνα»**, αλλά δεν βρίσκει απήχηση στην ελληνική κυβέρνηση. Τα γεγονότα εξελίσσονται πολύ σύντομα. Οι Τούρκοι μπαίνουν σε λίγο στην ιστορική Σμύρνη. Στις **27 Αυγούστου 1922**, ημέρα Σάββατο, ο μητροπολίτης, κίτρινος από τη νηστεία και την αϋπνία, μπαίνει στις 7 το πρωί στον ναό να προσευχηθεί, ενώ πολύς κόσμος γεμίζει την εκκλησία.

Είναι η τελευταία λειτουργία που θα κάνει στην εκκλησία της Αγίας Φωτεινής. Το τελευταίο κήρυγμα και τα τελευταία λόγια που θα ακουστούν από τα χείλη του:

«Η θεία πρόνοια - λέγει προς τους εκκλησιαζομένους - δοκιμάζει την πίστιν μας και το θάρρος μας και την υπομονήν μας την ώραν αυτήν. Εις τας τρικυμίας αναφαίνεται ο καλός ναυτικός και εις τας δοκιμασίας ο καλός χριστιανός. Προσεύχεσθε και θα παρέλθει το ποτήριον τούτο. Θα ιδώμεν πάλιν καλὰς ημέρας και θα ευλογήσωμεν τον Θεόν. Θαρρείτε ως εμπρέπει εις καλούς χριστιανούς».

Το βράδυ της ίδιας ημέρας και με συνοδεία αποσπάσματος από έξι Τούρκους στρατιώτες και έναν υπαστυνόμο, ο Χρυσόστομος οδηγείται στον φρούραρχο της πόλης **Νουρεντίν πασά**, μαζί με τους δημογέροντες **Τσουρουκτσόγλου** και **Κλιμάνογλου**. Αφού τον χαστούκισε ο Νουρεντίν, τον παρέδωσε στον έξαλλο τουρκικό όχλο, ο οποίος τον έφτυσε, τον εκτύπησε, τον κλώτσησε και τον έσερνε όλο το βράδυ του Σαββάτου στους δρόμους, για να τον σκοτώσουν την επόμενη ημέρα. Με θάρρος και καρτερικότητα, ο Χρυσόστομος αντιμετώπισε το μαρτύριό του, όπως και τις τόσες άλλες αντιξοότητες της ζωής του.

Υπήρξε πράγματι εκφραστής και πιστός ερμηνευτής της συζυγίας Ορθοδοξίας και Ελληνισμού. Ενώ, θα μπορούσε να διαφύγει, δεν διέφυγε, γιατί δεν ήθελε να εγκαταλείψει το ποίμνιό του, αλλά δέχθηκε το στεφάνι του μαρτυρίου, όπως και τόσοι άλλοι ιεράρχες και μάρτυρες της Εκκλησίας. Ο ελληνικός και διεθνής Τύπος σχολίασε τον μαρτυρικό θάνατο του ιεράρχη. Το μαρτύριο του Χρυσοστόμου έγινε πανελλήνια και πανορθόδοξη υμνωδία, που φώτισε και φωτίζει τις επερχόμενες γενεές. Με πρωτοβουλία του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, προτάθηκε και σε άλλες ορθόδοξες Εκκλησίες η κατάταξη του Χρυσοστόμου στη χορεία των μαρτύρων.

Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, καθόσον αυτό αδυνατούσε να το πράξει η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, λόγω της δυσμενούς και ιδιόμορφης θέσεώς του μέσα στο τουρκικό κράτος, παμψηφεί ανακήρυξε την **Αγιότητα** του μακαριστού Μητροπολίτου Σμύρνης του από Δράμας Χρυσοστόμου και η μνήμη του γιορτάζεται την Κυριακή πριν από την Ύψωση του Τιμίου Σταυρού (**εγκύκλιος 2556/5-7- 1993 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος**). Τέλος δε, ο ιδιαίτερος Γραμματέας του και μετέπειτα καθηγητής Λεωνίδα Φιλιππίδης έγραψε το κατωτέρω τροπάριο:

«Μέγαν μάρτυρα η Εκκλησία, μέγαν ήρωα το Έθνος, σύμπαν τον της Σμύρνης υμνούμεν Χρυσόστομον. Και γαρ γενναίως αθλήσας υπέμεινεν υπέρ πατρίδος και πίστεως θάνατον, Ιεράρχου τε υπόδειγμα εαυτόν ανέδειξε τον στέφανον λαβών τον αμάραντον».

Παρά την πολυκύμαντη ζωή του, ο Χρυσόστομος αναδείχθηκε δεινός και στη γραφίδα και μας άφησε αξιόλογο συγγραφικό έργο.

Διέθετε λόγο καλλιεργημένο, διανθισμένο με ιστορικά αφηγήματα, ουσιαστικό, κατανοητό και ευχάριστο, προ πάντων όμως, αφυπνιστικό σε δύσκολες για το έθνος περιόδους. Περίοδο, που δυστυχώς, διανύουμε και σήμερα. Διότι μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση καλλιεργείται ένα κλίμα **«κοινοτικού διεθνισμού»**, το οποίο στο πεδίο μεν των νομικών συναλλαγών, μπορεί να είναι αποδεκτό ή ευπρόσδεκτο, όμως, σε πολιτικό επίπεδο, οδηγεί σε αποδυνάμωση τις μικρές εθνότητες, όπως τη δική μας. **«Θα μπορέσουμε μέσα στο νέο αυτό ευρωπαϊκό περιβάλλον να διασώσουμε τη συνείδηση της ετερότητας μας. Να αφομοιώσουμε τα προβλήματα στις δικές μας ανάγκες και τη δική μας ταυτότητα και όχι να υποταχθούμε στο πρόσλημμα;»**

Πιστεύω στη φυσική αρετή των Ελλήνων, που περιγράφει ήδη ο Πλάτων στην επινομίδα του:

«ό,τι περ Ἑλληνες βαρβάρων παραλάβωσι, κάλλιον τούτο εις τέλος απεργάζονται».

Αλλά η φυσική μας αυτή αρετή μπορεί να ενεργοποιηθεί μόνο εάν αφυπνισθούμε:

«Ὡρα ἤδη ημᾶς ἐξ ὕπνου εγερθῆναι» (Ρωμ. 13, 11),

διακηρύσσει ο Απόστολος Παύλος στην προς Ρωμαίους επιστολή του. Για να μπορέσουμε έτσι, να ακούσουμε για άλλη μια φορά το σάλπισμα του ποιητή Κάλβου:

«Τρέξατε, δεύτε, οι των Ελλήνων παίδες ἦλθε ο καιρός της δόξης, τους ευκλεείς προγόνους μας ας μιμηθώμεν».

Τέλος, παραθέτουμε κατωτέρω το τροπάριο του Χρυσοστόμου που ψάλλεται κάθε Κυριακή στον Ιερό Ναό του Αγίου Αθανασίου Αλιστράτης: **«Των ἀθλων σου μάρτυρες πιστοί η Τριγλία ἄγιε η ση γενέτειρα θάλπουσα τα σα οράματα. Αλιστράτη δε σε ἔγνω Ιεράρχην ἔνθεον, αγώνων Ιερών προϊστάμενον, Σμύρνη δε ὕστερον, υπέδέξατο Χρυσόστομε και ἐξόδου θύρα σοι ἐγένετο».**

Εδώ θα πρέπει να τονίσω ότι η Αλιστράτη, η οποία παρόλο που πολιτικά υπάγεται στον Νομό Σερρών, εντούτοις έχει περισσότερα κοινά σημεία με τον Νομό Δράμας αφού:

α) Γεωμορφολογικά ανήκει στον Νομό Δράμας.

β) Ιστορικά είναι στερρώς δεμένη με τη Δράμα, με την οποία χέρι - χέρι διεξήγαγε όλους τους πολύπτυχους εθνικούς αγώνες και πορεύτηκαν μαζί στη μακραίωνη ιστορία σε όλα τα επίπεδα, υποφέροντας τα πάνδεινα σε όλες τις διαχρονικές κατοχές.

γ) Υπήρξε επί σειρά ετών έδρα της πάλαι ποτέ αγιωτάτης τετραπλής Μητροπόλεως Φιλίππων, Δράμας, Ζιγών και Νευροκοπίου.

δ) Στα πολιτιστικά και πολιτισμικά δεδομένα, στα ήθη και έθιμα, στη λαϊκή παράδοση έχει με τη Δράμα πολλούς κοινούς τόπους και κοινές ρίζες.

ε) Βρίσκονται και οι δύο στις υπώρειες του Φαλακρού όρους, έχοντας απέναντι το επιβλητικό και σταθερό στη θέση του Παγγαίο όρος, το ιστορικό, κατά τον Ηρόδοτο, «Πάγγαιον Όρος», το οποίο μάλιστα μας θυμίζει, ότι πέρασε κάποτε από την περιοχή μας ένας **Μέγας Αλέξανδρος, Μακεδόνας την καταγωγή, «Βασιλεύς όλων των Ελλήνων».**

στ) Τέλος, η κωμόπολη της **Αλιστράτης** και η περίγυστος πόλη της **Δράμας**, οι πολύπαθες αυτές περιοχές του **Ελληνικού Βορρά**, βρίσκονται στη βόρεια εσχατιά της Ελλάδος και αποτελούν την από Βορρά φυσική πύλη εισόδου, την οποία φυλάττουν **ως άλλοι 300 του Λεωνίδα**, πιστές στις αέναες παρακαταθήκες των προγόνων τους, που μας κληροδότησαν εμάς τους απογόνους, θυμίζοντας **«τη Μακεδονία εν λίθοις φθεγγομένοις και μνημείοις σωζομένοις»**.

Η ιστορική **«Ιερά Μητρόπολη Δράμας»**, τιμώντας τη μνήμη του αιδίου Μητροπολίτου Χρυσοστόμου Καλαφάτη, ανήγειρε ανδριάντα δίπλα στο Επισκοπείο. Ανδριάντες, επίσης, έχουν στηθεί στην Αθήνα και στη Νέα Σμύρνη. Έτσι, και οι κάτοικοι της Αλιστράτης σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον σεπτό ιεράρχη τους, τοποθέτησαν στον αύλειο χώρο της Εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου, το Ιερό αυτό **Παρεκκλήσιο** στη μνήμη του, τα εγκαίνια του οποίου τελούνται σήμερα.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να επισημάνω ιδιαίτερος ότι για τα σημερινά θυρανοίξια του Παρεκκλησίου του Αγίου Εθνομάρτυρος Χρυσοστόμου, οφείλονται ιδιαίτερες ευχαριστίες προς τα μέλη της ερανικής επιτροπής:

α) τον αιδεσιμολογιότατο πατέρα κ. Νικόδημο Σαρίγκολη, β) τον αιδεσιμότατο πρεσβύτερο, πατέρα κ. Αθανάσιο Γουρνίκη, γ) τον κ. Αθανάσιο Πετρίδη, συνταξιούχο Γραμματέα της πάλαι ποτέ ιστορικής Κοινότητας Αλιστράτης, δ) τον κ. Αθανάσιο Ράπτη, δικηγόρο-πρώην νομάρχη και ε) τον κ. Γεώργιο Μάλαμα, εκπαιδευτικό, οι οποίοι με πάρα πολλές αντιξοότητες, ιδιαίτερες συνθήκες και πολλούς σκοπέλους, ανέλαβαν ανιδιοτελώς και έφεραν αισίως εις πέρας το έργο αυτό. Φυσικά, ευχαριστίες οφείλονται και προς τον σεβασμιότατο ποιμενάρχη μας **κ. κ. Ιερόθεο, ο οποίος από την πρώτη στιγμή αγκάλιασε την προσπάθεια αυτή και η συμβολή του οποίου υπήρξε καταλυτική.**

Τέλος, ευχαριστίες οφείλονται κυρίως σε όλους εσάς, αλλά και τους απανταχού Αλιστρατινούς συμπατριώτες μας, οι οποίοι με υπερχειλίζουσα αγάπη και χριστιανική πίστη, συμβάλατε αποφασιστικά από το υστέρημά σας στην υλοποίηση του έργου αυτού, το οποίο από σήμερα θα αποτελεί κόσμημα για την ιστορική κωμόπολη μας, την **περίγυστο και ιστορική κωμόπολη της Αλιστράτης**. Η ιστορική πάντως και χριστιανική φυσικά, μνήμη, θα απαιτούσε την τοποθέτησή του στον φυσικό του χώρο, στο σημερινό Δημοτικό πάρκο, πίσω από το Γυμνάσιο - Λύκειο. Εκεί όπου, πάλαι ποτέ δέσποζε το νεοπαγές και περικαλλές **Μητροπολιτικό Κτίριο** της ιστορικής **τετραπλής Μητροπόλεως «Φιλίππων - Δράμας - Ζιχνών και**

Νευροκοπίου», και εκεί όπου δεοντολογικά, ιερολογικά και ιστορικά είναι η φυσική του τοποθεσία και ο φυσικός του χώρος.

Επικαλούμενος και εγώ τις ικεσίες του σεβασμιοτάτου μητροπολίτου μας **κ.κ. Ιεροθέου**, εύχομαι να είναι διαιώνια η μνήμη του μακαριστού δεσπότη μας **Χρυσοστόμου Καλαφάτη** και θα τελειώσω με ένα απόσπασμα του Ορφικού ποιητή, ο οποίος είχε προσημάνει:

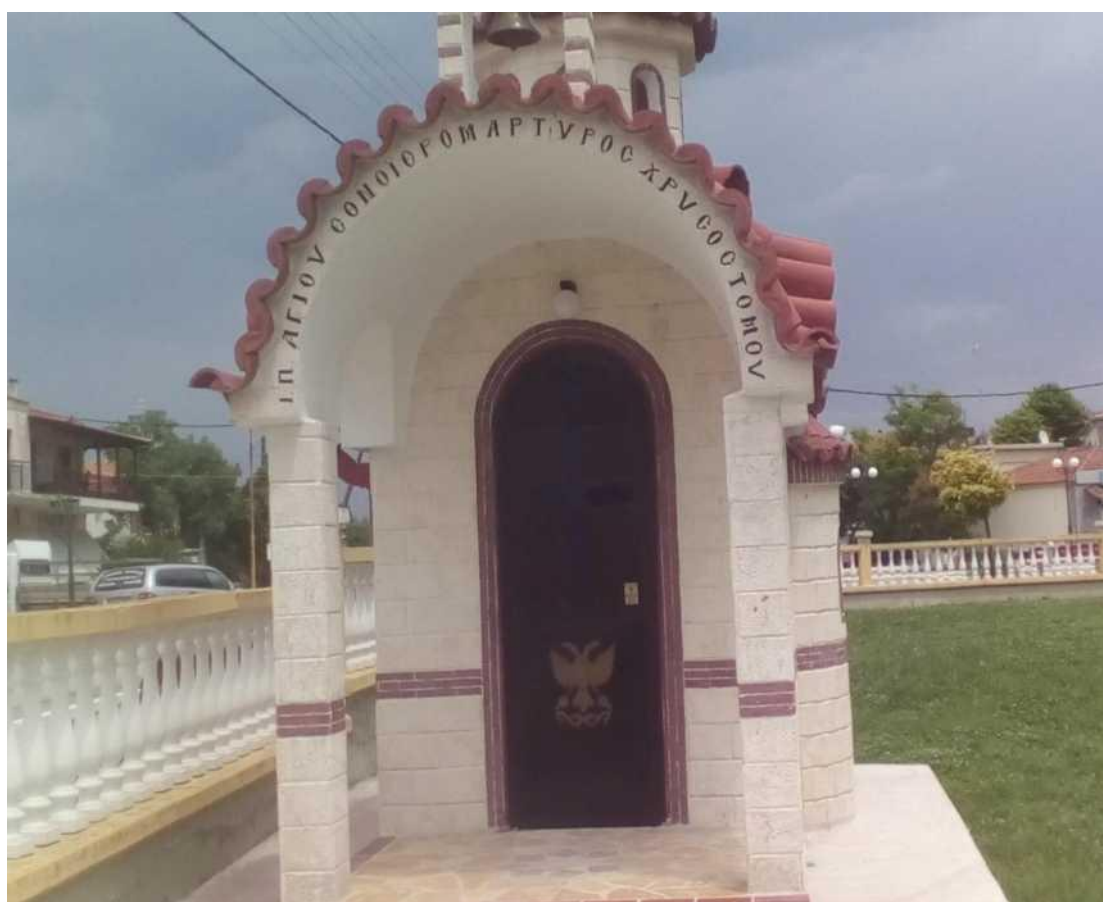
«Γαία Θεά, μήτηρ μακάρων θνητών τ' ανθρώπων έδρανον αθάνατου κόσμου, πολυποίκιλε κούρη» = Θεά Γη, των μακαρίων μητέρα και των θνητών ανθρώπων, έδρα του αθάνατου κόσμου πολυποίκιλη κόρη.

Αιωνία και άληστος η μνήμη του.

Οι κάτοικοι της Αλυστράτης θα τον ευγνωμονούν.

**«ΘΥΡΑΝΟΙΞΙΑ ΙΕΡΟΥ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΥ»
ΑΛΙΣΤΡΑΤΗ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2016**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι.ΚΟΝΤΟΣ

Το Ιερό Παρεκκλήσιο του Αγίου εθνοϊερομάρτυρος Χρυσοστόμου
Καλαφάτη στον αύλειο χώρο του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου
Αλιστράτης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Ατέση Γ. Βασιλείου: (πρώην Μητροπολίτου Λήμνου): «Επισκοπικοί κατάλογοι της Εκκλησίας της Ελλάδος απ' αρχής μέχρι σήμερα», Εν Αθήναις 1975.
- 2) Βακαλοπούλου Απ. Κωνσταντίνου: «Μακεδονικός Αγώνας 1904 - 1908, Θεσσαλονίκη 1987.
- 3) Βασιλείου Ευαγγέλου: «Ο εθνομάρτυς Μητροπολίτης Δράμας - Σμύρνης Χρυσόστομος», Δράμα 1992.
- 4) Γαλίτη Γεωργίου: «Ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος – Πρακτικά Θεολογικού Συνεδρίου εις τιμήν και μνήμην των νεομαρτύρων», Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1988.
- 5) Ηλιάδη Κ. Γ.: «Ο εθνομάρτυς Χρυσόστομος προπύργιο της Ορθόδοξης Ελληνικής Εκκλησίας και ψυχή του Μακεδονικού Αγώνα στο νομό Δράμας», («ΔΡΑΜΙΝΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» τ.Α'1980).
- 6) Καλαφάτη Χρυσόστομου (Μητροπολίτου Δράμας): «Εκθέσεις περί του Μακεδονικού Αγώνος (1903 - 1908)», τόμοι 2, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1960.
- 7) Του ιδίου: «Το αρχείο του εθνομάρτυρος Σμύρνης Χρυσόστομου», (Μ.Ι.Ε.Τ.), Αθήνα 2000.
- 8) Κοντού Ι. Κων/νου: «Η Αλιστράτη στο διάβα των αιώνων», Θεσσαλονίκη 2009.
- 9) Κυράτσου Διονυσίου (Μητροπολίτου Δράμας): «Ιστορία της Ιεράς Μητροπόλεως Δράμας από τις απαρχές της μέχρι σήμερα», Δράμα 1995.
- 10) Του ιδίου: «Συμβολή στην ιστορία της Ιεράς Μητροπόλεως Δράμας», Δράμα 1998.
- 11) Λοβέρδου Σπυριδωνος: «Ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος», Αθήναι 1929.
- 12) Νανάκη Π. Ανδρέα: «Επιπτώσεις του Μακεδονικού Αγώνα στην αρχιερατεία του Χρυσόστομου στη Δράμα και η εκλογή του στη Μητρόπολη Σμύρνης», (Ελληνική Ιστορική Εταιρεία), Θεσσαλονίκη 1991.
- 13) Πασχαλίδη Κ. Βασιλείου: «Η Δράμα 7000 χρόνια», Δράμα 1997.
- 14) Σολομωνίδη Χρήστου: «Ο Σμύρνης Χρυσόστομος», Αθήναι 1972.
- 15) Φιλιππίδη Λεωνίδα: «Ο Σμύρνης Χρυσόστομος, ο μεγαλουργός Μητροπολίτης», Αθήναι 1962.
- 16) Χιώλου Β. Κων/νου: «Ο εθνομάρτυς Μητροπολίτης Χρυσόστομος Καλαφάτης», Αθήναι 1996.
- 17) Χατζοπούλου Γεωργίου: «Ο Μητροπολίτης Δράμας Χρυσόστομος», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΖΩΗ», τεύχος 11 °/1975.